

TEMA: MENADŽMENT I PROJEKTNI MENADŽMENT

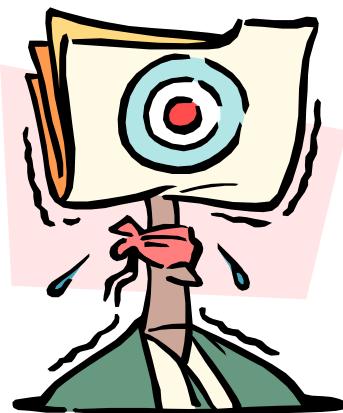
ISHOD TEME:

Pokretanje pitanja definisanja i klasifikacije pojmove:

- **MENADŽMENT ORGANIZACIJA**
- **PROJEKTA;**
- **PROJEKTNOG MENADŽMENTA**
- **DEFINISANJU METODOLOGIJE UPRAVLJANJA
PROJEKTIMA**

CILJ TEME:

Osnovni cilj teme jeste, pokušaj iniciranja primene, isticanja značaja i proširenja obuhvata primene projektnog menadžmenta, kao savremenog koncepta u upravljanju projektima kao i isticanja osnovnih razlika između menadžmenta i projektnog menadžmenta.

Ukazivanje na potrebu Projektnog organizovanja i upravljanja pojavama i poduhvatima u svakodnevnoj praksi.

UPRAVLJANJE POSLOVNIM SISTEMIMA:

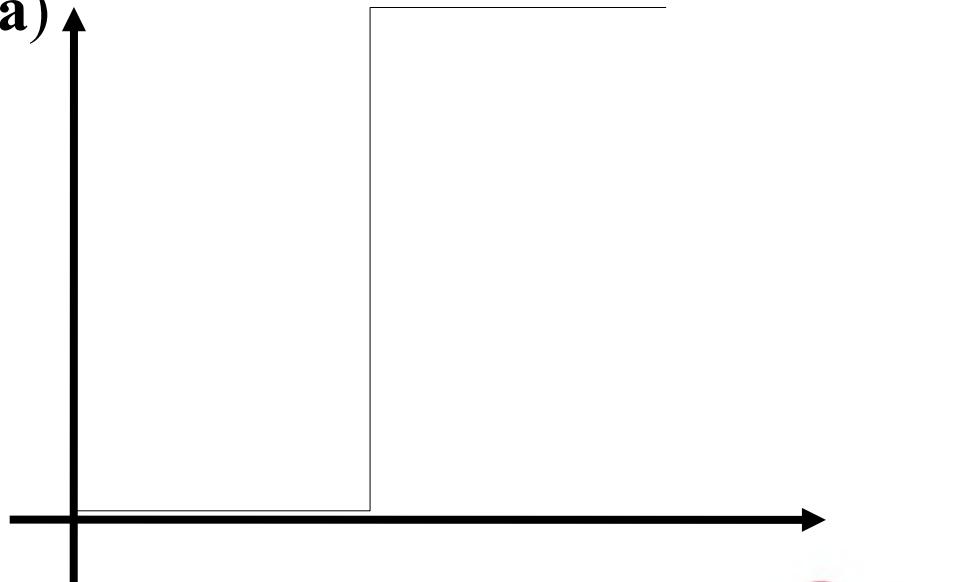
**EFIKASNO
FUNKCIONISANJE**

Broj aktivnosti
(Ba)

(f) Narastanje
značaja upravljanja

UPRAVLJANJE:

- Fenomen današnjice,
- Neophodnost savremenog društva

UPRAVLJANJE:

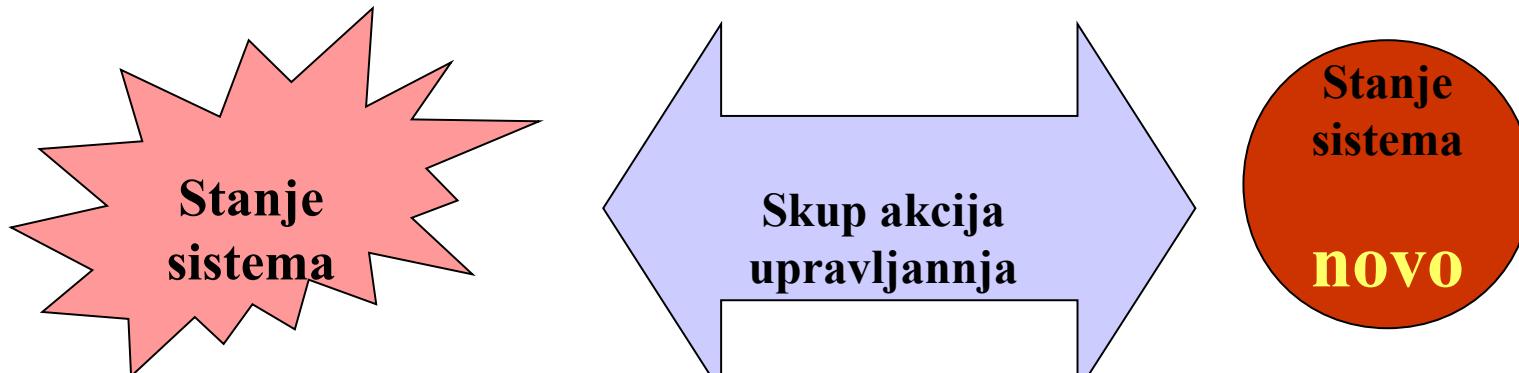
OD VEŠTINE - DO NAUČNE DISCIPLINE

- “Menadzment je posebna naučna disciplina, multidisciplinarnog karaktera koja se bavi istraživanjem problema upravljanja određenim poslovima, poduhvatima i društvenim sistemima. Ova disciplina proučava upravljanje kao složeni proces sa nizom podprocesa, i kao grupa ljudi koja radi na upravljanju procesima i sistemima, a takođe proučava sve pojedine upravljačke probleme i fenomene vezane za efikasno izvršavanje oredjenih poslova i zadataka”

UPRAVLJANJE:

Kontinualno dejstvo upravljačkih akcija kojima se uticajem na parametre sistema, sistem prevodi iz jednog stanja u drugo

*“Upravljanje je **dejstvo na objekat** koje poboljšava funkcionisanje ili razvoj datog objekta a koje je izabрано iz mnoštvo mogućih dejstava, na osnovu za to raspoložive **informacije**”*

MENADŽMENT I PROJEKTNI MENADŽMENT

MENADŽMENT:

**NAUČNA
DISCIPLINA KOJA
SE BAVI
UPRAVLJANJEM
ORGANIZACIJOM**

PROJEKT MENADŽMENT:

**BAVI SE
PROBLEMIMA
UPRAVLJANJA
POJEDINAČNIM
PROCESIMA,
PODPROCESIMA ILI
PODUHVATIMA U
ORGANIZACIJI**

ISTORIJSKI PRISTUP MENADŽMENITU

Savremeni trendovi u menadžmentu

Od menadžmenta prema vodstvu (vođenju)

Tvorci savremenog (naučnog) menadžmenta

Frederick W. Taylor (1856.-1915.)
Naučni menadžment-tajlorizam

Henry Fayol (1841.-1925.)
operativni menadžment
klasifikacija menadžerskih funkcija

POSMATRAJMO SVE OVO KROZ KONKRETNI PODUHVAT:

Karakteristike savremenih poslovnih aktivnosti, poduhvata i projekata:

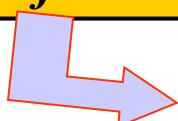
- Složenost
- Neizvesnost

- Zakašnjenje u reakciji;
- Povećanje ukupnih troškova;
- Neefikasna realizacija u celini.

PROBLEMI

PROUZROKOVANE

- Složenost projekta;
- Složenost okoline u kojoj se deluje;
- Brz tempo razvoja nauke, tehnologije i civilizacije u celini.

NEOSTVARIVANJE CILJEVA PODUHVATA

ŠTO ZNAČI ???

Δ t-min
 Δ R-min

- Realizaciju završetka u najkraćem vremenu,
- Sa minimalnim troškovima

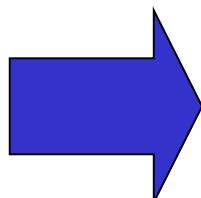
POJAM PROJEKTA:

Široka primena pojma:

PROJEKAT

“Složeni i neponovljivi poduhvat koji se preduzima u budućnosti da bi se postigli ciljevi u predviđenom vremenu i sa predviđenim troškovima”

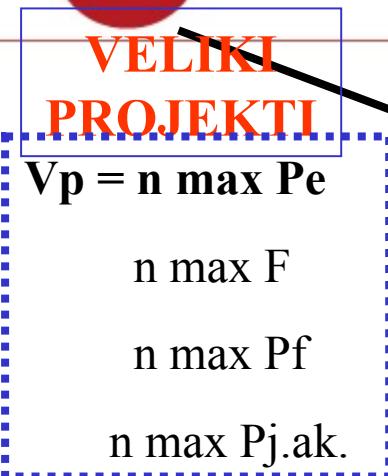
**SLOŽENOST
PROJEKTA
SE
IZRAŽAVA
KROZ:**

- *Veliki obim;*
- *Široka struktura poduhvata;*
- *Dugo vreme trajanja;*
- *Ogroman budžet;*
- *Veliki broj učesnika u realizaciji;*
- *Drugi parametri*

SADŽAJ PROJEKTA:

- PODPROJEKTI:

- FAZE PROJEKTA:

- PODFAZE:

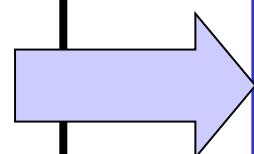
- POJEDINAČNE AKTIVNOSTI:

$V_p = \max \text{ br.ljudi}$
max br preduzeća

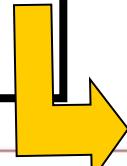
STRUKTURA PROJEKTA:

VELIKI PROJEKTI:

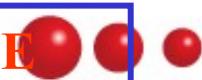
- Konsulting firme,
- Građevinske firme,
- Izvođačke firme,
- Podizvođačke firme

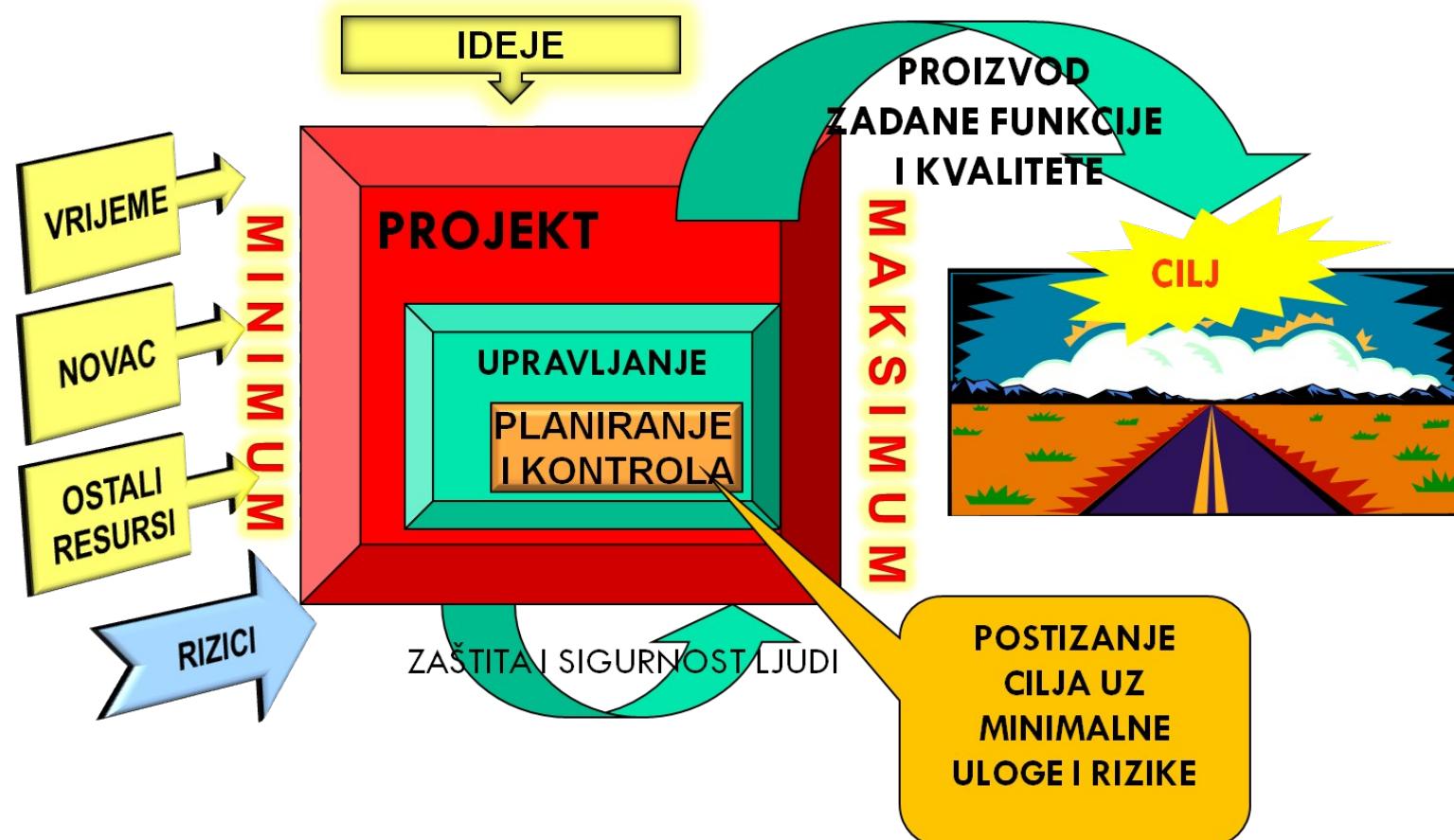
- Resursi: **materijalni** i ljudski
- Znanje,
- Iskustvo

BREŽE I EFIKASNIJE ODVIJANJE POSLOVA

Upravljanje projektom podsistem u sistemu projekta

PROJEKAT JE:

Svaki poduhvat koji treba da se završi u određenom vremenu, sa određenim ciljem, u okviru zadatih resursa i sa određenim kriterijumima ocene valjanosti i realizacije

U inostranoj literaturi pod PROJEKTOM podrazumevaju složeni, jednokratni, cilju usmereni poduhvati ili zadaci koje treba ostvariti sa ograničenim ljudskim i materijalnim resursima u zadatom, odnosno planiranom vremenu.

Zajedničke osobine za sve projekte su:

1. **CILJ** - svi projekti su ustanovljeni da bi ispunili neku potrebu ili zahtev rukovodstva - da ostvari neki specijalni cilj koji mu je postavljen.
2. **ROKOVI** - svi projekti imaju definisan određeni cilj koji se mora ostvariti u okviru određenog vremena.
3. **KOMPLEKSNOST** - kompleksnost projekta je povezana sa tehnologijom kojom se ostvaruju ciljevi projekta.
4. **OBIM I PRIRODA ZADATKA** - svaki projekat može ostvariti svoje ciljeve u okviru utvrđenih rokova i troškova jedino ako se napravi odgovarajući plan realizacije, koji ustvari predstavlja strategiju projekta.

Zajedničke osobine za sve projekte su:

- 5. RESURSI** - svaki projekat koristi neke resurse (ljudi, opremu, materijal, finansijska sredstva, itd.) za izvršenje postavljenih zadataka.
- 6. ORGANACIONA STRUKTURA** - za realizaciju projekta neophodno je odrediti odgovarajuću organizacionu strukturu i rukovodioca projekta koji će imati odgovarajuća ovlašćenja i biti odgovoran za projekat.
- 7. INFORMACIONI I KONTROLNI SISTEM** - uobičajeni informacioni i kontrolni sistemi koji se koriste u preduzećima, najčešće bazirani na funkcionalnim linijama ovlašćenja, nisu dovoljni za efikasno praćenje realizacije projekta.

Opšte karakteristike koje se vezuju za opšti pojam projekta:

- Projekt predstavlja veoma složen poduhvat sa velikim brojem aktivnosti i učesnika,
- Projekt ima sve elemente poslovnog procesa,
- To je poduhvat koji se odvija u budućnosti,
- Projektu je imanentan rizik i neizvesnost,
- To je poduhvat koji je jedinstven, odnosno neponovljiv,
- Projekt je vremenski ograničen i jednokratan,
- Projekt sadrži konačne ciljeve koje treba postići,
- To je poduhvat u kome učestvuju ograničeni ljudski i materijalni resursi,
- To je poduhvat koji zahteva koordinaciju u realizaciji i njime se mora upravljati da bi se efikasno realizovao.

Najčešći primeri za projekte:

- Građevinski poduhvati (zgrade, ceste, energetska postrojenja, itd.),
- Istraživački i razvojni projekti (novi proizvodi, tehnički i naučni opiti, itd.),
- Planski zadaci (planovi: finansiranja, prodaje, proizvodnje, održavanja, regionalni planovi, itd.),
- Organizacioni zadaci (reorganizacija, koordinacija ustanova, koordinacija preduzeća, itd.),
- Proizvodni zadaci (izrada velikih mašina i postrojenja, planiranje montažnih radova, itd.),
- Nalozi za nabavku (materijal, postrojenja, vojni objekti, itd.),
Popuna mesta (problem zamene, programi obuke, itd.).

PROJEKT JE ...

...skup zadataka ili aktivnosti od kojih svaka mora biti završena prije nego se može završiti projekt.

...kompleksan, društveni, otvoreni i dinamički sistem koji ima odnos sa svojim okruženjem.

...skup međuzavisnih i u logičkom redosledu povezanih aktivnosti usmerenih ostvarenju postavljenih ciljeva.

PROJEKT JE ...

“. . . unikatan proces koji se sastoji od skupa koordiniranih i kontrolisanih aktivnosti s početkom i krajem, poduzet da postigne cilj u skladu sa specifičnim zahtevima, uključujući **ograničenja u vremenu, troškovima i resursima.**”

ISO 10006, ‘Quality in Project Management,’

KARAKTERISTIKE PROJEKTA:

1. ima strukturu
2. projekt je proces
3. projektom se postižu neki ciljevi
4. ima okruženje s kojim je povezan
5. ima ograničenja

**Projekt se bitno razlikuje od standardnih
repetitivnih (ponovljivih) procesa.
To je pojedinačni, nerutinski, unikatni i
nerepetitivni pothvat.**

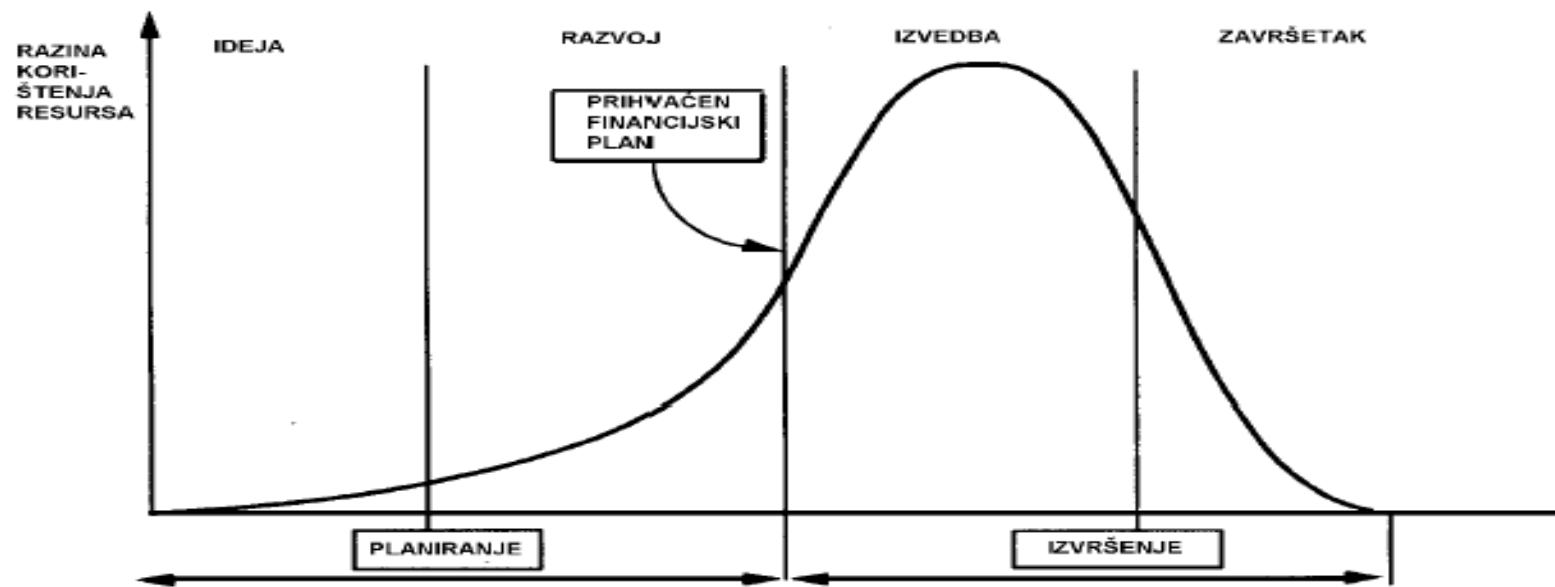

Najznačajnije faze u tipičnom životnom ciklusu projekta su:

- **Pokretanje i razvoj ideje,**
- **Analiza i odlučivanje,**
- **Organizacija i početak,**
- **Primarno upravljanje,**
- **Kretanje nadole,**
- **Ispitivanje i analiza.**

ŽIVOTNI VEK PROJEKTA:

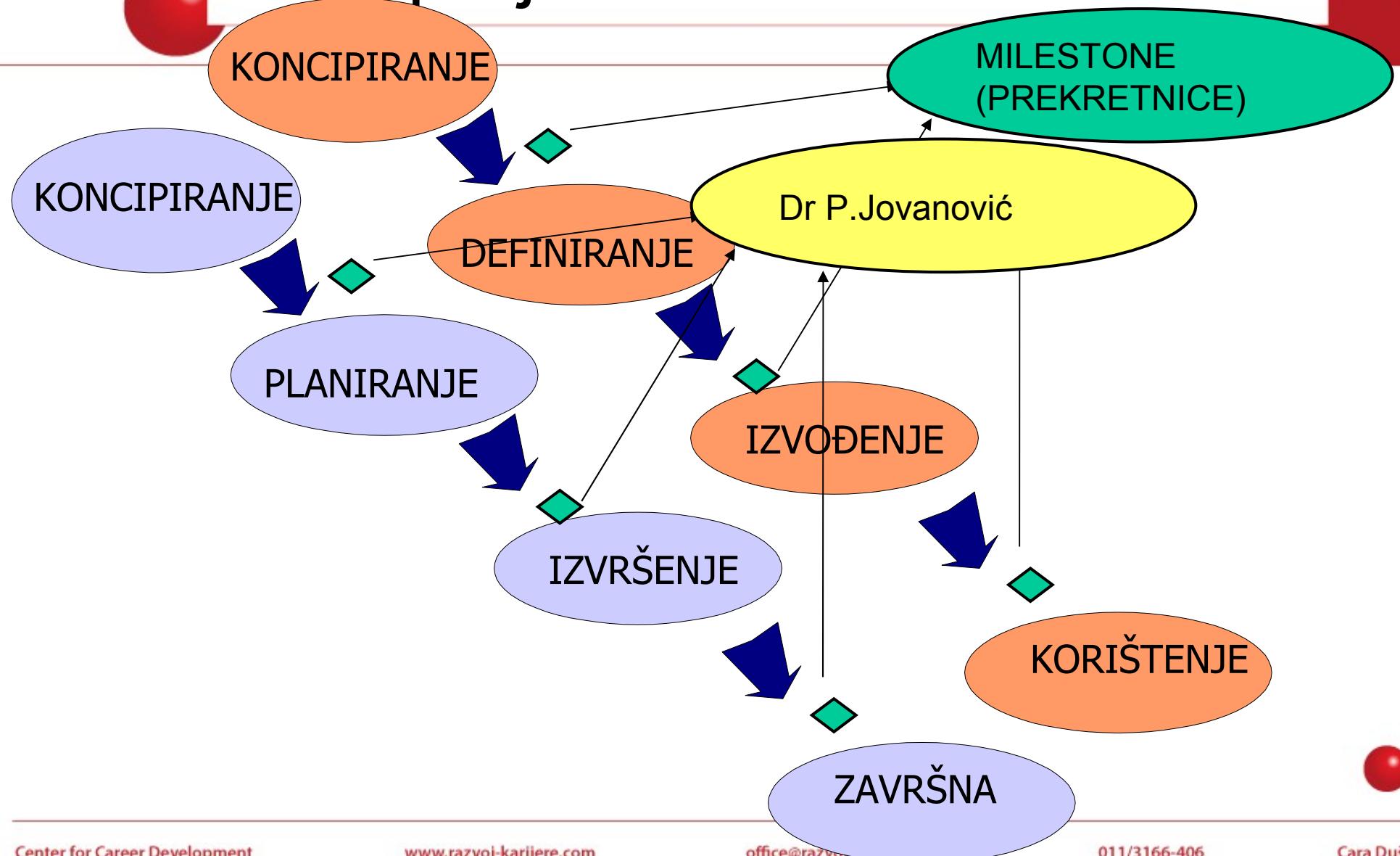

Slika 2: Životni vijek projekta

Troškovi su na početku mali, što idemo kraju sve su viši,
dok na samom kraju drastično padaju

Faze projekta:

Vrste projekata:

Prema stepenu određenosti:

- determinirani (aktivnosti su poznate pre faze izvođenja)
- stohastički (aktivnosti nisu poznate, rezultati se ne mogu predvideti)

Vrste projekata:

Internacionalna asocijacija za upravljanje projektima - IPMA u svom priručniku za sertifikaciju projektnih menadžera (IPMA Competence Baseline) daje veoma jednostavnu podelu na sledeća 4 tipa:

1. **Investicioni projekti,**
2. **Istrazivacko- razvojni projekti,**
3. **Organizacioni projekti,**
4. **Informatički projekti.**

Uži i precizniji pojam: PROJEKTI IZGRADNJE OBJEKATA - to su fizički, tehnički, razvojni, determinisani, jednokratni projekti

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

U okviru udruženja **IPMA** izvršeno je jedno istraživanje koje je rezultiralo određenom klasifikacijom projekata, koja je prezentirana na **IPMA World Congresse u Budimpesti 2004.** godine.

Ova klasifikacija razlikuje **10 tipova (kategorija) projekata:**

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

1. Vojni/odbrambeni projekti:

- **Odbrambeni sistemi,**
- **Kosmički projekti,**
- **Vojne operacije.**

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

2. Biznis i projekti organizacionih promena:

- Akvizicije/Merdžeri (zarade),
- Unapređenje procesa,
- Novi poslovni poduhvat,
- Organizaciono restrukturiranje,
- Pravni postupak.

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

3. Projekti komunikacionih sistema:

- **Komunikacione mreže,**
- **Bezični komunikacioni sistemi.**

4. Projekti specijalnih događaja:

- **Internacionalni događaji,**
- **Nacionalni događaji.**

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

5. Projekti industrijskih postrojenja:

- Zatvaranje postrojenja,
- Uništavanje postrojenja,
- Modifikacija postrojenja,
- Projektovanje i izgradnja postrojenja.

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

6. Softverski i IS projekti:

- Razvoj softvera,
- Projektovanje informacionog sistema.

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

7. Internacionali razvojni projekti:

- **Razvoj poljoprivrede,**
- **Zdravstvo,**
- **Školstvo,**
- **Ishrana,**
- **Naseljenost,**
- **Mala i srednja preduzeća,**
- **Infrastruktura.**

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

8. Medijski projekti:

- **Filmovi,**
- **Televizija,**
- **Muzika i muzički događaji.**

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

9. Razvoj proizvoda ili usluga:

- **Informacione tehnologije/Hardware,**
- **Industrijski proizvodi/procesi,**
- **Proizvodi siroke potrošnje,**
- **Farmaceutski proizvodi/procesi,**
- **Usluge (finansijske i druge).**

KLASIFIKACIJA PROJEKATA:

10. Istraživačko-razvojni projekti:

- Okruženje,
- Industrija,
- Ekonomski razvoj,
- Medicina,
- Naučni projekti.

Diferencijacija projekata

Diferencijacija projekata prema sledećim kriterijumima (autor iz projektnog menadzmenta R. Gareis) :

- K1. Grana - gradevinski, industrijski, IT, farmaceutski, NPO, itd;**
- K2. Lokacija - nacionalni, internacionalni;**
- K3. Sadržaj - veze sa kupcima, proizvodi i tržišta, infrastruktura, kadrovi i organizacija;**
- K4. Investiciona faza - studija, koncepcija, realizacija, ponovno puštanje ili održavanje;**

Diferencijacija projekata

- K5. Stepen ponavljanja - jedinstven, ponavljamuci;**
- K6. Kupac (korisnik) - interni kupac, eksterni kupac;**
- K7. Trajanje - kratko, srednje, dugotrajno;**
- K8. Povezanost sa poslovnim procesima - primarni, sekundarni, tercijarni pocesi.**

PODELA PROJEKATA:

Uopštenija podela projekata na:

- **investicioni,**
- **biznis i**
- **društveni projekti.**

PODELA PROJEKATA:

1. Grupa - Investicioni projekti:

- Projekti kapitalnih ulaganja (klasični investicioni projekti),
- Proizvodni projekti,
- Istraživačko-razvojni projekti,

Projekti remonta.

PODELA PROJEKATA:

2. Grupa - Biznis projekti:

- Organizacioni projekti,
- Informatički projekti,
- Naučno-istraživački projekti,
- Konsultantski projekti,
Marketinski projekti.

PODELA PROJEKATA:

3. Grupa - Društveni projekti

- Organizovanje simpozijuma, konferencije i sl.
- Organizovanje kulturnog događaja (muzički koncert, izložba, idr),
- Organizovanje sportskih događaja,
- Snimanje filma,
- Izvođenje pozorišne predstave,
- Organizovanje proslave, ručka, i sl.

KONCEPT UPRAVLJANJA PROJEKTOM:

ZAHTEVI ZA EFIKASNOST REALIZACIJE **PROJEKTA**
ORGANIZOVANO VOĐENJE,
UPRAVLJANJE

K O N C E P T - PROJEKT MENAGEMENT

- ŠIROKO RAZVIJEN U SVETU,
- POSEBNO KOD REALIZACIJE SLOŽENIH PROJEKTA

METODE: Organizacije, Planiranje, Vođenje,
Kontrole, Racionalno usklađivanje svih resursa

EFIKASAN NAČIN REALIZACIJE

**EFEKTIVNO
PRODUKTIVNO**

KONCEPT UPRAVLJANJA PROJEKTOM:

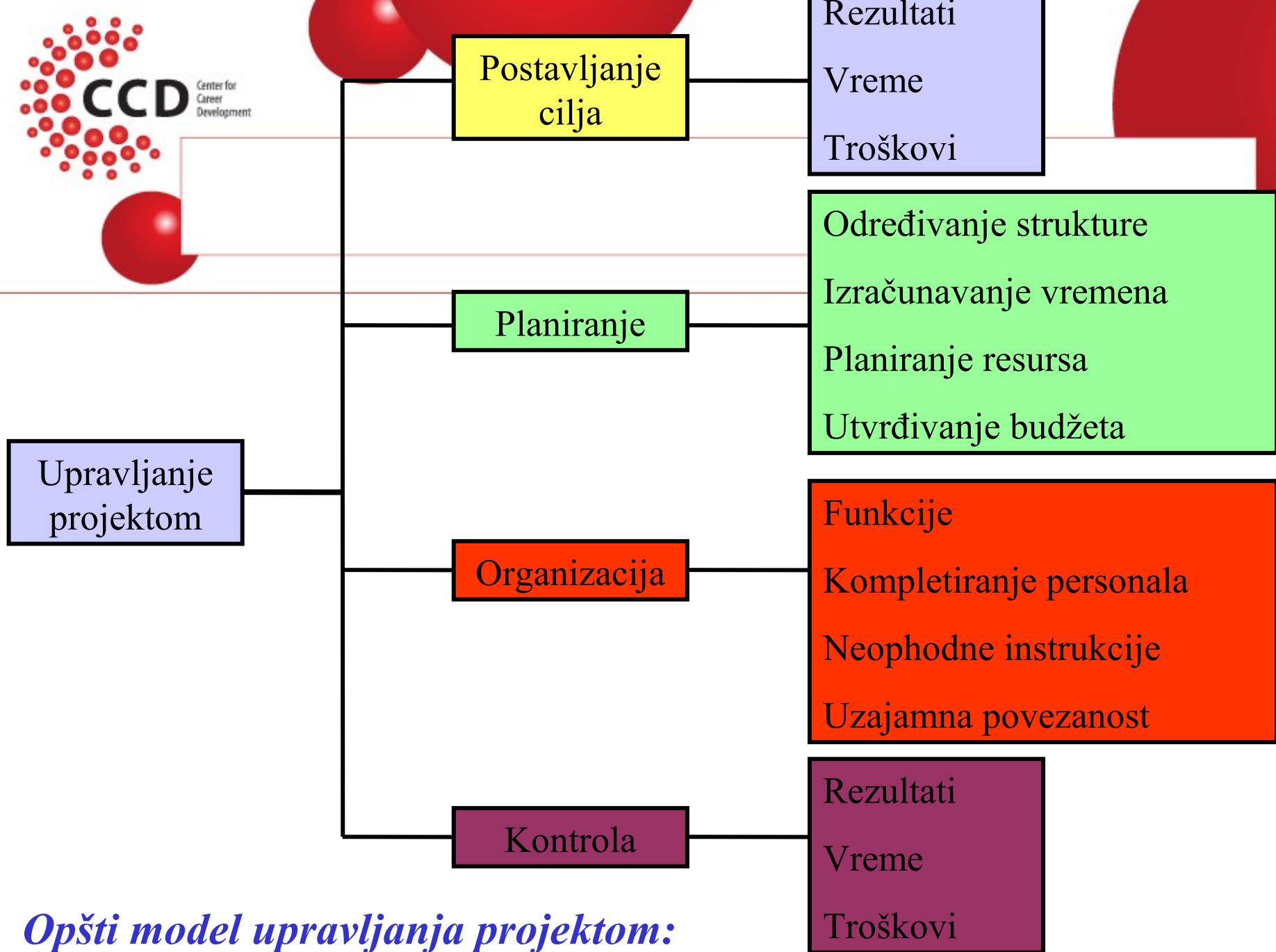
- Sve napred pobrojano, zahteva da se svakim projektom racionalno upravlja da bi se što efikasnije realizovao.
- U SAD prilikom realizacije kompleksnih programa i projekata stvorena je koncepcija upravljanja projektom **{project management}**.
- Kao i mnoge druge **metode** i **koncepti** savremene organizacije i upravljanja, i koncept upravljanja projektom je nastao u **vojnoj industriji** prilikom realizacije složenih i skupih vojnih programa i projekata.

Koncept upravljanja projektom stiže u Jugoslaviju krajem šezdesetih godina angažovanjem stranih konsultantskih kuća na realizaciji nekih naših projekata.

KONCEPT UPRAVLJANJA PROJEKTOM:

Upravljanje projektom, predstavlja **naučno** zasnovan i u **praksi potvrđen** koncept kojim se uz pomoć **odgovarajućih metoda organizacije, planiranja i kontrole** vrši racionalno usklađivanje svih potrebnih resursa i koordinacija obavljanja potrebnih aktivnosti da bi se određeni projekat **realizovao na najefikasniji način.**

Opšti model upravljanja projektom:

Šematski prikaz koncepta upravljanja operacionim projektom: INVESTICIONI PROJEKAT

P
R
O
J
E
K
T
N
I
T
M

PLANIRANJE
REALIZACIJE

PRAĆENJE
REALIZACIJE

KONTROLA
REALIZACIJE

VREME:
WBS tehnika,
Ključni događaji,
Procena vremena aktivnosti,
Vremenski plan

Izveštaj o napredovanju radova
Izveštaj o ključnim događajima

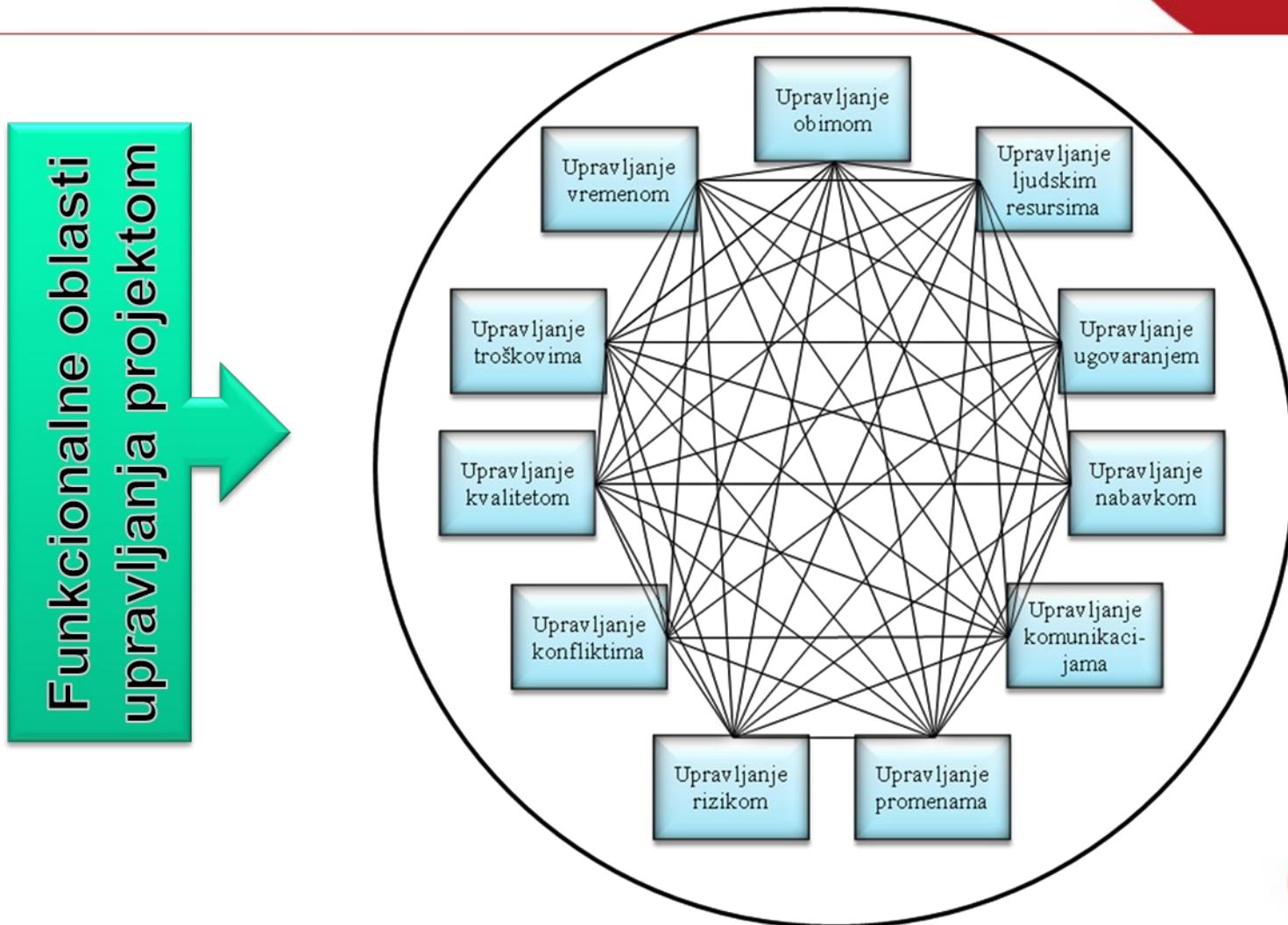
RESURSI:
Procena MTS i RT,
Procena LJR,
Raspoređivanje LJR,

Izveštaj o stanju zaliha

TROŠKOVI:
Procena troškova aktivnosti,
Plan ukupnih troškova projekta,

Izveštaj o troškovima aktivnosti,
Zbirni izveštaj o troškovima

KONCEPT UPRAVLJANJA PROJEKTOM:

Funkcionalne oblasti
upravljanja projektom

Osnovne karakteristike koncepta upravljanja projektom:

Prvo, svaki pristup konceptu upravljanja projektom podrazumeva definisanje i korišćenje odgovarajuće, odnosno najpogodnije *organizacije*

Drugo, svi pristupi konceptu upravljanja projektom, naglašavaju neophodnost formiranja i korišćenja odgovarajućeg **informacionog sistema** za upravljanje realizacijom projekta zasnovanog na računaru i odgovarajućim softverskim paketima

Treće, svi pristupi upravljanju projektom predlažu i koriste tehniku **mrežnog planiranja** i **gantograma** u planiranju, praćenju i kontroli realizacije projekta.

METODOLOGIJA UPRAVLJANJA PROJEKTIMA:

ŠTA JE METODOLOGIJA “PM”?

Metodologija je, prema PMI definiciji, sistem praksi, tehnika, procedura i pravila koje koristi onaj ko radi na području određene discipline, gde je procedura niz koraka koji se da bi se nešto postiglo, odvijaju po redosledu.

[PMI, *A Guide to the Project Management Body of Knowledge, Third Edition (PMBOK Guide)*. Newtown Square, PE: Project Management Institute, 2004.],

OSNOVNE METODOLOGIJE UPRAVLJANJA PROJEKTIMA:

- **IPMA (International Project Management Association), YUPMA**
- **PMI (Project Management Institute) i**
- **PRINCE2 pristupi upravljanju projektima.**
- **Agilne i druge metode**

International Project Management Association

sedište u Švajcarskoj – Evropska tradicija

**profesionalna međunarodna organizacija menadžera
projekata – posluje na komercijalnoj osnovi**

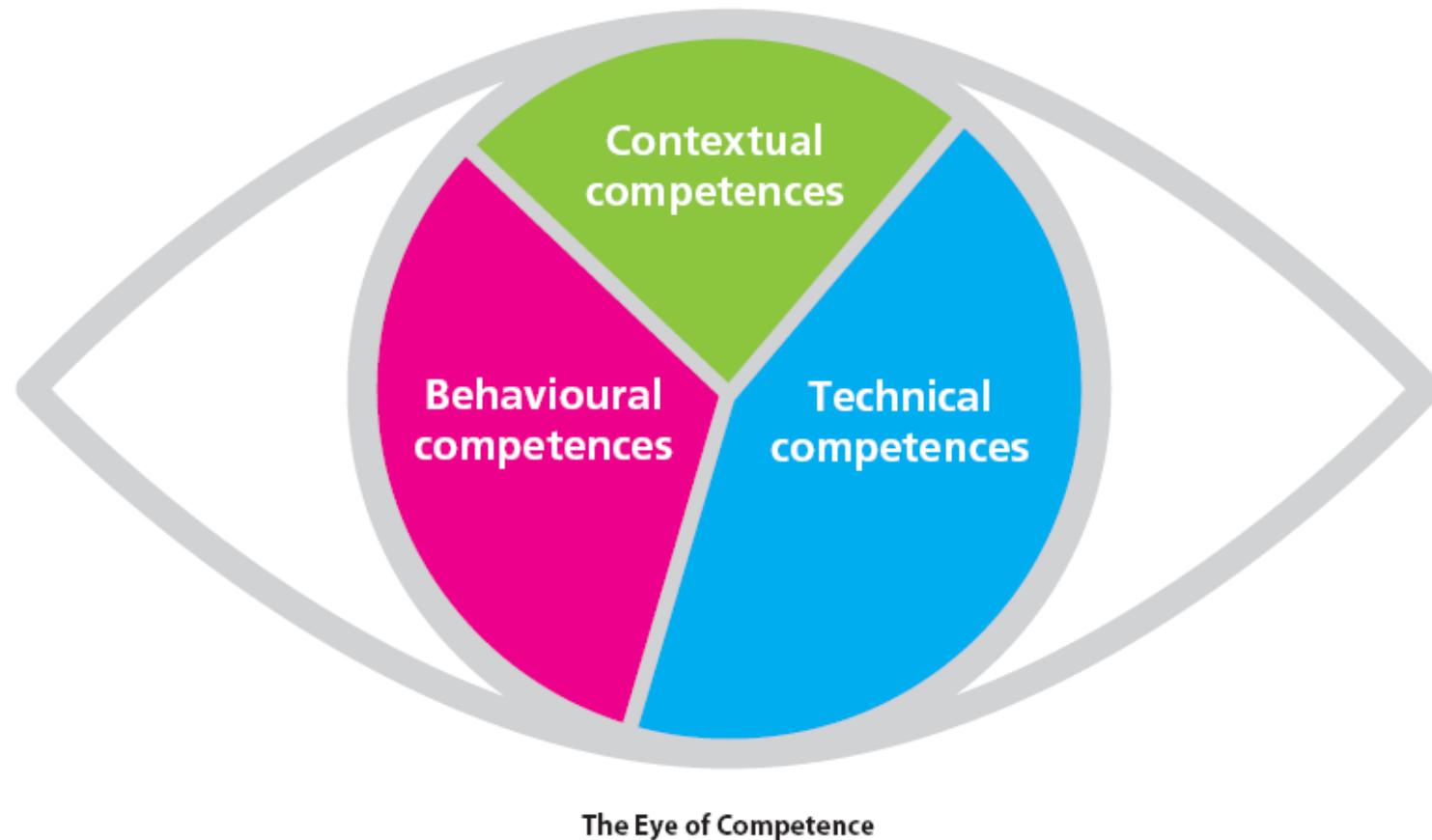
**članstvo – nacionalna udruženja i individualni
članovi (npr. YUPMA)**

sertifikacija menadžera projekata

**fokus na kompetencije menadžera (PROJEKTNIH
MENADŽERA)**

IPMA Competence Baseline

IPMA Competence Baselina

Deli kompetencije projektnih menadžera na tri grupe, a svaka grupa ima područja:

- **Tehnička kompetencija 20 područja**
- **Ponašanje 15 područja**
- **Kontekstualna kompetencija 11 područja**

TEHNIČKA KOMPETENCIJA

Uspeh upravljanja projektima

Interesni učesnika (stejkholdera)

Projektni zahtevi i ciljevi

Rizik i mogućnosti

Kvalitet

Projektna organizacija

Timski rad

Rešavanje problema

Projektna struktura

Opseg i rezultati isporuke

TEHNIČKA KOMPETENCIJA

Vreme i faze projekta

Resursi

Troskovi i finansiranje

Nabka i ugovaranje

Promene

Kontrola i izveštavanje

Informisanje i dokumentovanje

Komunikacija

Početna faza

Završna faza

KOMPETENTNOST U PONAŠANJU

Rukovođenje - Vođenje

Angažiranje i motivacija

Samokontrola

Kvalifikovani stav

Relaksacija

Otvorenost

Kreativnost

Orentacija na rezultat

Efikasnost

Konsultovanje

Pregovaranje

Konflikti i krize

Pouzdanost

KONTEKSTUALNA KOMPETENCIJA

Projektna orientacija

Orientacija na program

Orientacija na portfolio

Implementacija projekta, programa i portfolija

Stalna organizacija

Posao

Sistemi, proizvodi i tehnologije

Upravljanje ljudskim resursima

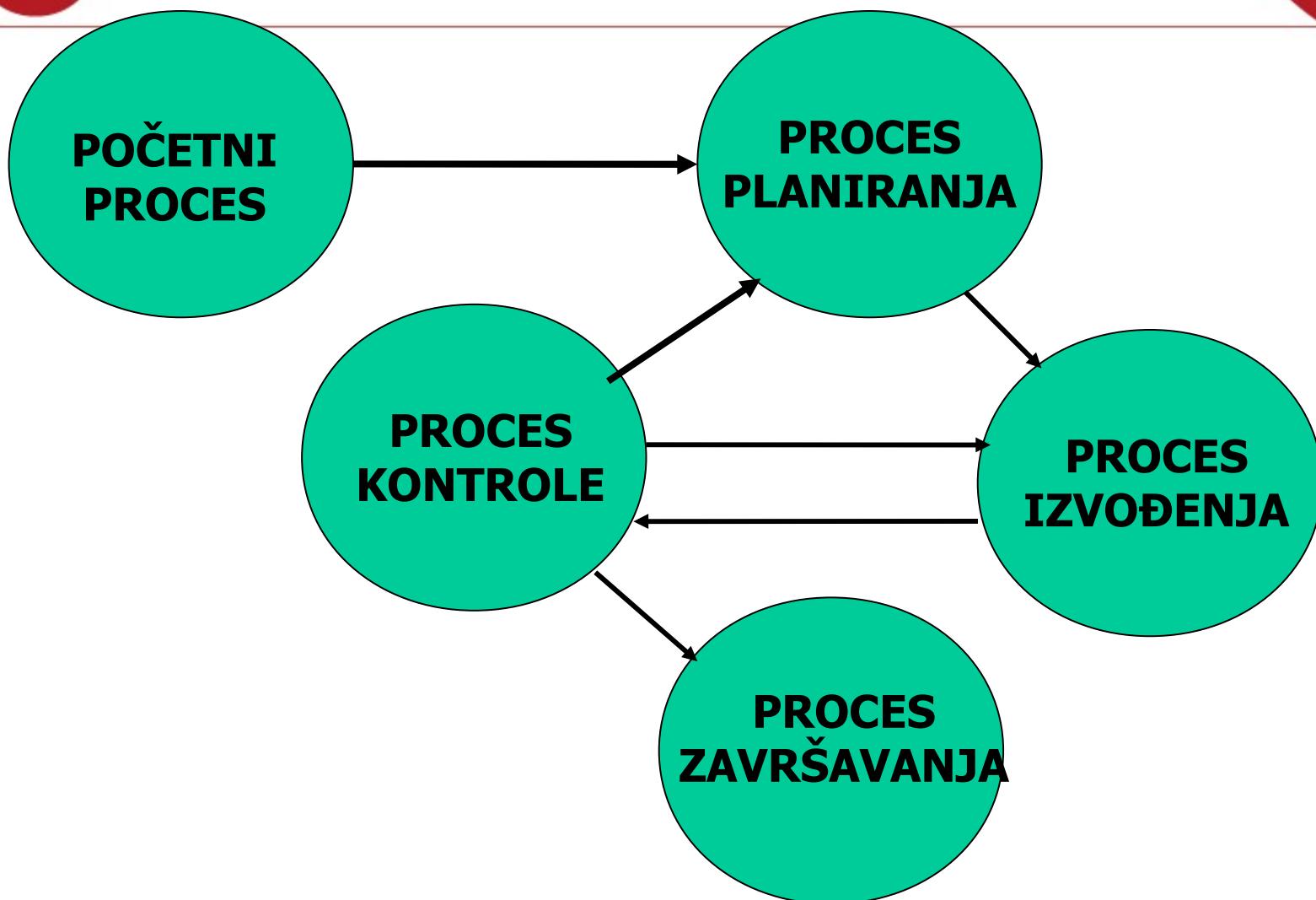
Zdravlje, zaštita, bezbednost i okolina

Finansije

Pravo

PMI - PROJEKTNI PROCESI

Područja upravljanja projektom, PMI metodologija:

Svi procesi, njih ukupno 44, unutar navedenih grupa pripadaju određenim područima upravljanja projektom, odnosno **područima znanja** (eng. *Knowledge Areas*) : a to su:

9 PODRUČJA ZNANJA

Upravljanje ...

1. Integracijom projekta

(Project Integration)

2. Obuhvatom projekta

(Project Scope)

3. Vremenom projekta

(Project Time)

4. Troškovima projekta

(Project Cost)

9 PODRUČJA ZNANJA

5. Kvalitetom projekta

(**Project Quality**)

6. Ljudskim resursima projekta

(**Project Human Resources**)

7. Komunikacijama projekta

(**Project Communications**)

8. Rizicima projekta

(**Project Risk**)

9. Nabavkom u projekta

(**Project Procurement**)

ZAKLJUČAK

Menadžment kao naučna disciplina već odavno je prisutan u naukama u našoj praksi. Projekat, posebno sa stanovišta poduhvata u informacionom sektoru, ima svoje značajno mesto koje mu treba dati. Iz toga proizilazi da u Informacionim tehnologijama, posebno mesto u istraživanju i upravljanju projektima ima **PROJEKTNI MENADŽMENT IT** kao savremeni koncept upravljanja.

Ono što jeste pitanje, jeste koja je od poznatih METODOLOGIJA najefikasnija u istraživanju i upravljanju pojavnama i projektima u **IT** sektoru.

OVE ČINJENICE ULIVAJU NADU DA ĆE SE U NAREDNOM PERIODU OVOM SEGMENTNU POSVETITI NUŽNA PAŽNJA, KAO I DA ĆE OVAKVIM PRISTUPOM UĆI U KORAK SA SAVREMENOM PRAKSOM PROJEKTNOG MENADŽMENTA U IT KAO I DRUGIM SEKTORIMA U SVETU

VAŠA PITANJA ???

HVALA NA PAŽNJI

